

MUSEU D'HISTÒRIA DE CATALUNYA: 25 ANYS I ALGUNES INCERTESSES

Agustí Alcoberro

Director del MHCat, 2008-2014 / Professor d'Història Moderna a la UB

El 29 de febrer del 1996 es va inaugurar el Museu d'Història de Catalunya. Era un dijous, i el diumenge 3 de març hi havia les eleccions generals en què José María Aznar va prendre el govern del Regne d'Espanya a Felipe González. La comissària del MHCat que aleshores s'inaugurava, Carme Laura Gil i Miró, anava a les llistes de CiU. Òbviament, el museu va irrompre de ple en el debat electoral (que no és exactament el mateix que el debat polític). Un recull d'hemeroteca, encara que no sigui sistemàtic, permet conèixer les barbaritats que van escriure, a propòsit del museu on encara no havien entrat mai, un munt de polítics, periodistes i intel·lectuals orgànics. De fet, el debat se situà en el terreny que més interessava l'astut Jordi Pujol: el de les claus del pujolisme i de l'antipujolisme.

Entre altres fantasies, es va arribar a escriure que el museu havia nascut a propòsit d'una visita de l'aleshores president de la Generalitat al Museu de l'Holocaust de Jerusalem. Aquest relat delirant va arribar a quallar en tota mena de sectors, i jo l'he sentit explicar, com si fos una veritat històrica, a persones de totes les ideologies i generacions. Res més allunyat de la realitat. El MHCat va ser una proposta del front cultural d'Unió Democràtica de Catalunya (la d'aquell moment), que argumentà, a més, que el nou museu havia de tenir un fort component didàctic. L'equip que n'escribí el guió i en dissenyà els espais era format per professors de Didàctica de la Història, que per cert votaven organitzacions d'esquerres. I el museu que inspirà, gairebé literalment, molts espais (des dels guerrers medievals fins a les escoles republicana i franquista) era l'Historiska Museet d'Estocolm, que havia estat molt recentment remodelat pel govern de la Suècia més socialdemòcrata de tots els temps.

En definitiva, res a veure, per exemple, amb el debat seriós i metòdic que abordà la fundació del Museu d'Història Alemanya (Deutsches Historisches Museum, www.dhm.de) de Berlín, a iniciativa del canceller (i historiador) Helmut Kohl. O amb el que donà lloc a la refundació del Museo Histórico Nacional de Rio (<http://mhn.museus.gov.br/>) durant el govern de Lula da Silva (que, per cert, aplicà diverses solucions museogràfiques del MHCat).

El Museu va néixer sense una col·lecció pròpia, que en part va haver de substituir per una museografia molt participativa en un moment en què les noves tecnologies tot just començaven a apuntar. Aquest error ha estat parcialment corregit, molt especialment en els darrers anys. Avui és difícil que algú en pretengui qüestionar la continuïtat, o la mateixa existència.

El vint-i-cinquè aniversari d'un museu nascut un 29 de febrer planteja altres dubtes, que requereixen respostes polítiques valentes. Des de la seva fundació el museu ocupa la meitat de l'edifici dels antics magatzems del port, que algú va decidir anomenar, d'una manera un punt *cursi*, que dèiem abans, Palau de Mar. En total, 12.000 metres quadrats en un espai immillorable, i per això atentament observat pels grans depredadors del boom turístic i immobiliari que va trasbalsar la ciutat poc després de la seva fundació. L'edifici pertany al Port de Barcelona. El Museu en té una concessió administrativa que acabava el 6 de desembre de 2019, i que preveu dues pròrrogues de 35 anys cada una, si hi ha acord entre les parts. O sigui, que ens podem anar al 2090. En data recent, però, s'ha acordat prorrogar la concessió per cinc anys, és a dir, diferir la decisió fins al 6 de desembre de 2024 -quan parlem d'un museu amenaçat de trasllat és com dir: abans d'ahir.

Com se sap, Catalunya no ha tingut una política de museus en la darrera dècada -probablement no ha tingut tampoc una política cultural coherent, com denuncien molts dels professionals i de les entitats implicades. En l'àmbit museístic, hi ha un munt de centres sense director, o amb direccions provisionals. El cas del MHCat resulta en aquest sentit extrem. Des de la perspectiva cultural i de país, totes les dades objectives apunten a la continuïtat del museu en l'espai que ocupa -i, en tot cas, a la seva possible ampliació en el mateix edifici, fusionant-se amb els fons del Museu d'Arqueologia. Per fer-ho, només cal voluntat política.